

HØRINGSSVAR

Veivalg for fremtidig kirkeordning

Høring februar – mai 2015

Det vises til Kirkerådets høringsnotat *Veivalg for fremtidig kirkeordning*. I høringsnotatet presenteres en rekke temaer og veivalg for den fremtidige kirkeordningen med i alt 27 spørsmål.

Se bakgrunnsmateriale på denne nettadressen: www.kirken.no/kirkeordning

Høringsinstansen gjøres oppmerksom på at spørsmålene står i et visst forhold til hverandre, noe som er påpekt i teksten.

Det er også anledning til å gi svar kun på et utvalg av spørsmålene.

Hørings svar bes sendt elektronisk til post.kirkeradet@kirken.no.

(Skriv gjerne inn svarene i denne Word-fila og send den som vedlegg til epost).

Opplysninger om høringsinstansen:

Navn på menighet/kirkelig fellesråd/organisasjon: **Snåsa Menighetsråd / kirkelig fellesråd.**

Uttalelsen er levert som kirkelig fellesråd

Adresse: Vinje prestegård, 7760 Snåsa

Kontaktperson: daglig leder/kirkeverge Møyfrid Skavlan

Høringsspørsmålene

1 Bør det gjøres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

Svar: JA.

Soknet er grunnenheten i Den norske kirke. Kirkestrukturen må bygge opp under og styrke soknets mulighet til å tilsette medarbeidere, ta ansvar for økonomiforvaltning, virksomhet og strategisk utvikling.

Soknet må også i fremtiden være en selvstendig juridisk enhet.

Så lenge store deler av kirkens økonomi kommer fra kommunen er det av avgjørende betydning at det finnes ett organ på kommunenivå som står i dialog med og samspiller med kommunen.

Kommunereformen vil få konsekvenser for den kirkelige inndelingen. Dette vil igjen ha konsekvenser for vurderingen av hvilke oppgaver som skal ligge på de ulike nivåene.

Flyttes arbeidsgiveransvaret opp til Bispedømmenivå slik som flertallet i Kirkerådet foreslår, vil dialogen med kommunen bli krevende, og det er stor fare for at engasjementet vil bli svekket, med dertil følgende reduserte bevilgninger til den lokale kirke.

Vi forutsetter at det fortsatt skal være to arbeidsgivere, og at prestene tilsettes av Bispedømmeråd, og at menighetsrådene tilsetter og har arbeidsgiveransvar for øvrige ansatte i den lokale kirke.

Det er imidlertid bruk for å styrke soknet og menighetsrådet i forhold til fellesrådet slik rapporten *Samstyring i ubalanse. Evaluering av den lokale kirkens ordning* også konkluderer. Mange opplever at menighetsrådet på mange måter har blitt handlingslammet i forhold til ressurssterke fellesråd. Mange menighetsråd opplever at de burde ha et større ansvar for viktige sider ved det lokale kirkelivet. Det bør derfor overføres flere oppgaver og mer myndighet til menighetsrådet, f.eks. i saker som gjelder ansettelse og forvaltning av kirkebygg.

Så lenge store deler av kirkens økonomi kommer fra kommunen vil fellesrådet samtidig ha en viktig rolle. Det vil derfor fortsatt være viktig å opprettholde hensiktsmessige relasjoner til kommunen på administrativt og politisk nivå. Det må finnes ett organ på kommunenivå som står i dialog med og samspiller med kommunen. Fellesrådet bør imidlertid bare i begrenset omfang være et organ som opptrer på vegne av soknet og menighetsrådet. Fellesrådet bør være et samarbeidsorgan mellom menighetene som ivaretar samspillet med kommunen både administrativt og politisk. Fellesrådet bør her ha et todelt ansvar. For det første skal man forhandle med kommunen om bevilgninger til kirkens arbeid lokalt. Dette må skje med utgangspunkt i menighetsrådenes strategiske planer, behov og budsjetter. For det andre skal fellesrådet fordele de kommunale midlene til de lokale sokn som så selv tar ansvar for det lokale kirkelige liv. Dette innebærer at menighetsrådet selv bør ha et stort ansvar for personal, administrasjon, økonomi og kirkebygg samt utvikling av det lokale menighetsarbeidet. I dette arbeidet vil menighetsrådet kunne støtte seg på kirkefaglige kompetanse og løsninger for administrasjon og økonomistyring som bispedømmerådet som robust regional organisasjon kan ha ansvar for.

Snåsa menighetsråd/kirkelige fellesråd støtter på denne bakgrunn mindretallets syn slik det kommer til uttrykk i B: «*Et mindretall i Kirkerådet mener at oppgaver og myndighetsansvar mellom de ulike nivåene bør justeres slik at den lokale kirke styrkes.*»

2 Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansieringsordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

Svar: JA

Snåsa menighetsråd/kirkelige fellesråd mener at dagens ordning, der en stor del av finansieringa kommer fra kommunene er den modellen som gir kirka mest tilbake i kroner og øre. Den lokale kirke er avhengig av et godt og nært samarbeid med politisk styring i kommunen. Snåsa menighetsråd/kirkelige fellesråd mener at dagens finansieringsmodell bidrar til at lokalpolitikere kjenner ansvar og engasjement i forhold til kirkeøkonomien i sin kommune. Dette tror vi at i sum gjør at kirka får mer igjen i kroner og øre, selv etter at kommunereformen er gjennomført.

3 Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kirke faller bort, hvilken ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

Svar: Livssynsavgift som kreves inn via skatteseddelen for alle.

En medlemsavgift kan føre til at folk velger bort kirketilhørighet på grunn av privatøkonomi. Dette vil igjen være med på å svekke muligheten for å opprettholde Den norske kirke som en landsdekkende folkekirke med medlemmer som har ulikt ståsted for sitt medlemskap i kirken.

Staten bør ta ansvar for den del oppgaver som i dag er avhengig av kommunal finansiering. Særlig gjelder dette kirkebygg som har vernestatus, og som dermed er omfattet av kulturvernlovgivningen. Disse kirkebyggene tilhører den nasjonale kulturarven, og har funksjoner som går ut over den enkelte menighet sitt behov for kirke.

4 Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

Svar: Ved å styrke menighetsrådets ansvar og myndighet og dermed styrke det lokale engasjement i forhold til fellesrådet vil mange utfordringer i forhold til den lokale kirkes ledelse bli løst. Det vil ikke være sidestilte organer som motvirker hverandre slik det kan oppleves i dag. Samtidig kan man ved å endre fellesrådets rolle til alene å være et samarbeidsorgan for menighetene frigjøre midler til det regionale nivået hos biskop og bispedømmeråd slik at man her kan oppbygge den kirkefaglige spesialkompetansen som det er bruk for til å støtte menighetenes virke. Bispedømmene vil være såpass store enheter at man her kan oppbygge kompetanse som det ikke vil være mulig å få til i de fleste fellesråd. Denne kompetansen kan til en vis grad plasseres på prostinivå.

5 Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Det viktigste kriterium for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning er nærheten til den lokale kirke. Dette handler primært om geografi, avstander, kultur og tilhørighet. Her er engasjementet og tilhørigheten til den lokale kirke og menigheten avgjørende for å bevare kirken som en landsdekkende folkekirke. Kirken må først og fremst fokusere på det lokale menighetsarbeidet. Derfor er de tidligere prestegjeldene som oftest tjenlige som utgangspunkt for sokneinndelingen. Dette utelukker imidlertid ikke at flere sokn kan samarbeide om forskjellige tiltak, når dette er tjenlig.

Soknene må være så store at det sikrer at en kan ha en profesjonell daglig ledelse. Soknene må også tilføres tilstrekkelige ressurser, slik at det kirkelige tilbudet blir bra for den enkelte menighet uavhengig av hvor den geografisk er plassert.

6 Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

Svar: Både menighetsråd og fellesråd bør videreføres. Fellesrådet bør dog ikke være et organ for soknet. Fellesrådet skal i stedet være soknenes samarbeidsorgan slik beskrevet under spørsmål 1 og spørsmål 8.

7 Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostnivå eller bispedømmenivå)?

Svar: Det vil være naturlig at fellesorganet ligger på kommunenivå, uansett størrelse på de nye kommunene. Dette av hensyn til finansieringen.

8 Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?

Svar: Oppgavefordelingen skal endres helt slik beskrevet i pkt. 1. Dette for å styrke soknet og menighetsrådets myndighet og ansvar og for å løse de utfordringene som i dag er knyttet til å ha to organer som opptre på vegne av soknet.

Fellesrådet skal være et samarbeidsorgan mellom menighetene som ivaretar samspillet med kommunen både administrativt og politisk. Fellesrådet bør her ha et todelt ansvar. For det første skal man forhandle med kommunen om bevilgninger til kirkens arbeid lokalt. Dette må skje med utgangspunkt i menighetsrådenes strategiske planer, behov og budsjetter. For det andre skal fellesrådet fordele de kommunale midlene til de lokale sokn som så selv tar ansvar for det lokale kirkelige liv, herunder ansvaret for lokale medarbeidere, kirkebygg o.l. Dermed får menighetsrådet mulighet for å handle ut fra sine strategiske planer.

9 Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

Svar: NEI

Prestetjenesten bør fortsatt ha en egen styrings- og ledelsesstruktur. Prester skal fortsatt ledes av prost og biskop. Dette henger sammen med prestetjenestens egenart. På denne måte kan man nemlig sikre prestetjenestens relative uavhengighet, noe som er viktig både for prest og menighet.

Det handler om at presten har en selvstendig rolle både i og overfor menigheten. Noe som igjen er knyttet til kirkens kjerneoppgave, nemlig forkynnelsen av evangeliet om Jesus Kristus som alle menneskers frelser. I presteløftet lover presten således å forkynne Guds ord klart og rent «som det er oss gitt i Den Hellige Skrift, og som vår kirke vitner om det i sin bekjennelse». Presten har altså i egentlig forstand fått sitt oppdrag fra Gud og ikke fra den lokale menigheten. Prestens relative uavhengighet og selvstendighet i forhold til menighetsrådet er det derfor viktig å verne om av teologiske grunner. Samtidig er et godt samvirke mellom embete og råd veldig viktig, hvorfor det er avgjørende å få til gode løsninger for dette lokalt. For å få til et enhetlig strategisk lederskap lokalt er det derfor viktig at prestens pastorale ledelsesansvar tydeliggjøres.

10 Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

Svar flertallet, fem stemmer:

Den daglige ledelse som skal utøves i soknet handler om administrativ og økonomisk ledelse, arbeidsgivers styring, strategisk ledelse, faglig ledelse og åndelig og pastoral ledelse.

Presten skal i sin tjeneste utøve et pastoralt og åndelig lederskap. Snåsa menighetsråd/kirkelig fellesråd kan ikke se at teologisk kompetanse gir noen særlige fortrinn når det gjelder utøvelsen av økonomisk og administrativt lederskap eller øvrige forvaltningsmessige oppgaver som naturlig vil ligge hos en daglig leder.

Presten må settes fri til å utøve prestatjeneste, og ikke påføres oppgaver som like gjerne kan utføres av andre. Snåsa menighetsråd/kirkelige fellesråd mener at å sette presten til daglig leder vil være dårlig bruk av den særlige kompetansen som presten har.

Daglig leder kan ikke, ut fra habilitetshensyn, være medlem av menighetsrådet. Skal presten være den som har ansvar for daglig ledelse, vil dette påvirke prestens mulighet til å være medlem av menighetsrådet. Dette må det kirkelige lovverk da ta høyde for.

Svar mindretallet, en stemme:

Hva er daglig ledelse? Dette er det viktig å definere før enn man kan svare på hvordan den daglige ledelse for virksomheten i soknet skal organiseres.

Det vil her for det første være viktig å skjelne mellom ledelse og administrasjon. Ledelse og administrasjon henger selvfølgelig nært sammen. Samtidig er det ikke det samme. Ledelse handler på sin side om å møte folk og skape forståelse, knytte relasjoner og være brobygger, ta strategiske valg, bygge fellesskap, være talsmann og sette en retning og vise veien fremover. Dette er alt sammen viktige sider ved prestens pastorale, åndelige og strategiske lederskap. Det er således prestens fremste lederoppgave å fastholde kirken på sitt misjonale oppdrag, dvs. at kirken skal være et vitnesbyrd om Guds kjærlighet og gode vilje i møtet med mennesker. Eller som det sies i et av Den norske kirkes bekjennelsesskrifter: «Kirken er de helliges forsamling, i hvilken evangeliet læres rett og sakramentene blir rett forvaltet.» Presten har altså ansvaret for kirkens primærvirksomhet og prestens lederskap står derfor helt sentralt i en kristen kirke.

I den nåværende kirkeordningen er det imidlertid ikke tydeliggjort hva prestens pastorale ledelsesansvar betyr i den lokale menigheten. Dette bør derfor skje i en fremtidig kirkeordning. Her vil det være naturlig at soknepresten i samvirke med menighetsrådet tillegges et overordnet ansvar for menighetens ledelse. En viktig premiss her er at åndelig eller ideologisk ledelse ikke bare handler om symbolsk ledelse og forkynnelse men også om konkrete arbeidsoppgaver i hverdagen. Sokneprestens ledelse bør derfor handle om arbeids- og virksomhetsledelse. Dette er da også den

vanligste måten å organisere den lokale menighetens ledelse på, når man ser på andre kirkers organisering. Et eksempel fra en norsk sammenheng er Sjømannskirken hvor sjømannspresten også er daglig leder.

Det vil samtidig være viktig at sokneprestens ledelse suppleres av f.eks. en kirkeverge/menighetsforvalter, som vil kunne utøve et mere økonomisk og administrativt ansvar, herunder også ha visse arbeidsgiveroppgaver.

11 Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Biskopen bør fortsatt være den øverste leder av prestatjenesten i bispedømmet.

Dette innebærer både et arbeidsgiveransvar og et ansvar for å føre tilsyn. Biskopens tilsynsansvar bør dessuten gjelde for alle vigslende medarbeidere og andre sentrale kirkelige medarbeidere samt overfor menighetene i bispedømmet. Snåsa menighetsråd/fellesråd støtter derfor Kirkerådets flertall: *«Et flertall i Kirkerådet mener biskopens tilsynsfunksjon bør utvikles og tydeliggjøres både overfor prester og andre vigslende medarbeidere og biskopen bør lede prestatjenesten og utøve arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.»*

12 Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

Svar: Biskopen må kunne gi råd og veiledning, men også bindende pålegg vedrørende presters og andre tilsattes tjenesteutøvelse (jfr. dagens Tjenesteordning for biskoper).

Biskopen må være den som ordinerer og vigslar til kirkelig tjeneste. Biskopen må også derfor ved avskjed, oppsigelse eller suspensjon permanent eller midlertidig kunne tilbakekalle de fullmakter som er gitt ved ordinasjon/vigsling.

Visitaser bør også i fremtiden være en av måtene biskopene utøver sitt tilsyn på.

Dessuten er det viktig at biskopen har arbeidsgiveransvar overfor prestene. Dette henger sammen med at biskopen ellers vil bli handlingslammet i utøvelsen av sitt tilsyn. Dette gjelder både i arbeidet for å utvikle og styrke prestenes kompetanse og motivasjon i tjenesten og det gjelder i forhold til utøvelse av tilsynet i situasjoner der sanksjoner er påkrevd. En biskop uten arbeidsgiveransvar for prestene er som en minister som kan holde flotte taler om hva han vil utrette for folk, men som ikke har myndighet til å gjøre noe med det. Dette vil åpenlyst være en dårlig løsning.

13 Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Som i dag.

14 Bør bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerådets rolle i kirkestrukturen?

Svar: Snåsa menighetsråd/kirkelige fellesråd slutter seg til flertallet, pkt. A, som mener at bispedømmerådet bør opprettholdes som et demokratisk valgt organ. Bispedømmerådets oppgaver må dessuten vurderes i lys av plasseringen av arbeidsgiveransvaret. Bispedømmerådene vil ellers utgjøre kirkemøtet slik som i dag.

15 Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerådet?

Svar: Bispedømmerådet bør fortsatt ha samme oppgaver som i dag.

16 Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

Svar: Vi forutsetter at det fortsatt skal være to arbeidsgivere, og at prestene tilsettes av Bispedømmeråd, og at menighetsrådene tilsetter og har arbeidsgiveransvar for øvrige ansatte i den lokale kirke.

17 I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ).

Svar: Det formelle arbeidsgiveransvaret for prester forankres hos biskop og bispedømmeråd. Den daglige ledelsen av prester bør utføres av prost.

Menighetsrådet må ivareta soknets arbeidsgiverfunksjoner for øvrige ansatte. Det vesentlige er at arbeidsgiverfunksjonen forankres i soknet som rettssubjekt, og at det er en rimelig grad av nærhet mellom den som utøver arbeidsgiverrollen og den som er arbeidstaker.

18 I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

Svar: I liten grad.

19 Hvordan bør man på best mulig måte ivareta særpreget til prestedtjenesten og andre vigslede tjenester?

Svar: Dette bør ivaretas gjennom biskopens ordinasjon og gjennom biskopens og prostens ledelse. Særpreget til den ordinerte/vigslede tjeneste har sitt utspring i tjenestens oppdrag og fullmakter gitt ved ordinasjon/vigsling. Tjenestenes særpreg ivaretas ved at det gis tilstrekkelig tid til personlig og faglig fordypning og at det stilles krav til profesjonalitet i utøvelsen. I den sammenheng er kollegialt fellesskap med andre vigslede medarbeidere også en viktig bit.

20 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkemøtets rolle i kirken?

Svar: Som kirkens øverste representative myndighet må Kirkemøtet vedta kirkens ordninger, beslutte saker av læremessig karakter og fordele kirkens økonomi. Når kirkemøtet får ansvaret for kirkens økonomi, må Kirkemøtet være representativt for bredden av kirkelige organer, ikke minst de organer som representerer soknet. Når Kirkemøtet fatter vedtak som har økonomiske konsekvenser for soknene må Kirkemøtet gi soknene økonomi til å gjennomføre vedtaket. (eks. ny salmebok, liturgireform)

21 Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kirkemøtet skal settes sammen?

Svar: Kirkemøtets sammensetning med utgangspunkt i bispedømmerådene fungerer fint. Medlemmene til bispedømmerådene bør rekrutteres fra menighetsrådene.

22 Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kirkemøtet og Kirkerådet?

Svar: Bispemøtet er først og fremst biskopenes felles møtepunkt. Som sådan har bispemøtet en viktig plass i forhold til å koordinere biskopenes virke, diskutere viktige kirkelige spørsmål samt styrke kirkens enhet. Snåsa menighetsråd/kirkelig fellesråd støtter Kirkerådets flertall:

«Et flertall i Kirkerådet mener Bispemøtet også i en fremtidig kirkeordning bør være et sentralt organ med ansvar for å samordne de oppgaver som er tillagt de enkelte biskopene samt ivareta helhetskirkelige spørsmål. Kirkerådets flertall legger til grunn at man viderefører ordningen der Kirkerådet er ansvarlig for all forberedelse og oppfølging av saker som hører inn under Kirkemøtets myndighet, men at reglene for behandling av lære- og liturgisaker gjennomgås. I lære- og liturgisaker skal Kirkerådet forelegge saken for bispemøtet, som uttaler seg. Bispemøtets uttalelse skal tillegges særlig vekt i Kirkerådets behandling, og den skal følge saken til Kirkemøtet.

23 Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

Svar: Preses skal ikke være en erkebiskop. Preses bør derfor ikke ha arbeidsgiverfunksjoner for de øvrige biskopene. Kirkerådet bør ivareta arbeidsgiverfunksjonen for alle. Biskopenes uavhengighet, selvstendighet og teologiske frihet må ivaretas.

24 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

Svar: Alle bispedømmer må være representert i Kirkerådet. Kirkerådet må stå ansvarlig overfor Kirkemøtet.

25 Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

Svar: Bispemøtet kan ta hånd om læresaker. For å sikre bred faglig kompetanser kan Bispemøtet be om utredninger fra f.eks. de teologiske lærestedene dersom dette er ønskelig.

26 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Samisk kirkeliv må ivaretas som nå, med et sentralkirkelig organ (Samisk kirkeråd) som har et særlig ansvar for dette. Dessuten må ordningen med Samisk menighet i sørsamisk område fortsette.

27 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Som nå.